

Nem hagyományos utakon

Főszerkesztői beköszöntő

A családi legendárium, és korai személyes emlékeim szerint is, néhai dédnagyanyám¹ – nevelési célzattal – gyakorta mondogatta: „*az adósság egy tálból eszik az emberrel*”. Egy tálból eszik, mert a hitelezőnek kifizetett kamat a család, a feudum, az ország gazdasága, fejlesztési lehetőségei elől viszi el a pénzt. Első körben kamatot fizetünk, és ami a jövedelemből megmarad, fordítható csak a gyerekek iskoláztatására, a birtok művelésére, nemzetgazdasági beruházások megindítására. Ha marad egyáltalán elegendő pénz. A hitelezők tulajdonsága, hogy behatárolják a család, a vállalkozás, az ország gazdálkodásának mikéntjét. Meghatározzák a követendő módszert arra nézve, hogy milyen technikával, feltételekkel folyjék a gazdálkodás. *A hitelező szeret hitelező maradni*, hiszen ha a pénzt egy összegben visszakapná – valami csoda folytán –, nem tudná azt újra kihelyezni, nem kaphatna utána busás kamatjövedelmet. A hitelező megélhetésének forrását veszítené. Mi sem természetesebb tehát, mint a földbirtokra adott jelzáloghitelnél, svájci frank alapú lakossági devizahitelnél, országnak kölcsönbe adott IMF-pénznél, hogy a *hitelező kiköti, hogy a gazdálkodás miként történjék*, sőt, még jelzálogjogot is tesz a hitelezett meglévő vagyonára. A jövőben keletkező jövedelmet is hitele fedezetének tekinti. Nem az az elsődleges célja tehát a kölcsönt adónak, hogy a pénzt jól megpörgesse a hitelezett, általa jó jövedelemre tegyen szert, és holnapután már a bankot is elkerülje, hanem az, hogy a hitel ki legyen helyezve, termelje ki a kamatát, még ha a birtok, a család, az ország „egy kicsit” rá is megy. *A lényeg: tartósan a hitelezőtől függő helyzet teremtődjék*. Szenvedett ettől a bankári felfogástól az egykori hazai elit, a hazai földbirtokos osztály. Ezért veszték el a nemesi birtokok a Felvidéken, Kemenesalján, az Alföldön. Sőt, Erdélyországban az Albina Bank még rá is

segített, hiszen a betelepülő románoknak kommandálta a lecsúszó, jobb esetben dzsentrilétbe² kapaszkodó földesúri osztály birtokait. Azután a magyarok kezében nem jövedelmező működésüvé formált földbirtokok az ország kétharmadnyi területének elvesztését hozták 1920-ban.

Így került adósságvákuumba Magyarország legújabb kori történelmében – immár sokadszorra – a rendszerváltást követő időszakban is. Az 1980-as évek végén 20 milliárd dollár külső államadóssággal bírtunk. A Szocialista Párt 2010-es kormányzásból történt távozásakor 120 milliárd dollár állami külső hitellel, 20 milliárd dollárnak megfelelő önkormányzati adóssággal és átszámolva 40 milliárd dollárnak megfelelő lakossági hiteltartozással nyomorítottak bennünket, hogy a vállalati és mezőgazdasági termelők adósságairól ne is beszéljünk. *A hitelezőink jól jártak, mi kiszolgáltattott helyzetbe kerültünk.* Gazdaságunk tönkrement. Családi, nemzetgazdasági szinten egyaránt. Aztán egy olyan gazdaságpolitikára álltunk rá, amely lehetővé tette, hogy kitisztazzuk az IMF kölcsöneit, megmentjük a családokat a teljes széteséstől, a vállalkozásoknak pedig a Magyar Nemzeti Bank új típusú monetáris politikáján keresztül 2750 milliárd forint kedvezményes hitelt adjunk. Saját jogon stabilizáljuk magunkat, új fiskális, monetáris és állami ellenőrzési gyakorlatot meghonosítva.

Erről a fordulatról, új típusú, nem a hitelezők kénye-kedve szerinti gazdaságpolitikáról szól Domokos László, az Állami Számvevőszék elnöke és Matolcsy György, a fiskális, majd a monetáris politikai fordulatot levezénylő korábbi nemzetgazdasági miniszter, jó fél éve Nemzeti Bank-kormányzó 2013. szeptember 28-án, az 51. Közgazdász Vándorgyűlés fináléjában, Gyulán. A Közgazdasági Társaság elnökének szavaival élve, *a nem éppen jobboldali ihletésű társaság, népes hallgatóság pedig – legnagyobb meglepetésünkre – döbbszentben fogadta Domokos László és Matolcsy György szavait.* Volt mit hallgatniuk. 9 év után kikerültünk az Európai Unió túlzottdeficit-eljárásából (EDP³). 40 éves történelmi mélypontra vittük le az inflációt. Harmadára csökkentettük a jegybanki alapkamatot. A Nemzeti Bankból eltűnt a veszteség. 2867 milliárd forinttal nőtt a lakosság nettó pénzügyi vagyona az elmúlt két évben. A 27 EU-tagországgal, az eurózóna-tagállamokkal, a mediterrán térséggel és a közép-európai térség többi országával összevetve Magyarországon – egyedülként – csökkent az államadósság. Rajtunk kívül máshol mindenütt nőtt. Hogy liberális barátaink elmúlt nyolc évről bővebben ne is szóljunk. *Medgyessy, Gyurcsány, Bajnai kormányzása idején 53,6%-ról 85,3%-ig emelkedett az államháztartás tartozása. Erről a mélypontról*

lett igazán szép nyerni. Igaz, nálunk a legmagasabb a bankadó (a GDP 0,5 százaléka). Igaz, nálunk kivételes a foglalkoztatás növekedése. 207 ezer új munkahely 3 év alatt, és amelynek csak egyharmada köthető közmunkaprogramhoz. Nálunk a növekedés már mérhető. Máshol, rajtunk kívül, még nincs. Európa még süllyed. Mi növekedünk. Magyarországon a nem hagyományos válságkezelés sikeres, mert 3 százalék alatti a deficit, csökken az államadósság, nő a foglalkoztatás, beindult a növekedés, kikerültünk a túlzottdeficit-eljárásból, miközben a déli eurózóna-tagállamok hagyományos válságkezeléssel ebből semmit nem értek el. Úgy tűnik, sőt, úgy van, hogy nekünk lett igazunk, és a bennünket kritizáló, kötelezettségszegési eljárásokkal fenyegető EU jár rossz úton.

A *Polgári Szemle* a polgári értelmiség, a polgári műhelyek elismert tudományos folyóirata. Küldetését teljesítve, ezeknek az új típusú, nemzetgazdasági szempontból kiemelt kutatásoknak, előrevivő műhelymunkáknak, tanulmányoknak ad helyet. Mostani számunkban a Magyar Nemzeti Bank tudományos műhelyében készült, a magyarra hasonlatos, angol „funding for lending” refinanszírozási technikát és a Számvevőszék szakmai műhelyében készült teljesítményértékeléssel foglalkozó dolgozatot mutatjuk be lapunk első hasábjain. *E jegybanki és számvevőszéki szilánkok hűen tükrözik azt a megújuló, a nemzet egyetemes érdekeit szolgáló tudományos-módszertani munkát, amelyre a magyar gazdasági kormányzás épít, amiből a magyar gazdaság új erőre lett.*

Unortodox alapokon rovatunkban olvashatnak még a nemzeti szintű fejlesztési bankokról, aztán Alvincz József professzortól, régi, megbecsült szerzőnktől, a Vidékfejlesztési Minisztérium főtanácsosától, továbbá Baritz Saroltától, Laura nővértől az emberképen nyugvó gazdasági teória alapjairól. Laura nővér vallja, hogy az ember értékrendjéhez, gondolkodásmódjához hozzátartozik az erkölcs, és a tevékenysége is erkölcsi alapokon áll. Ezt a fajta erkölcsi megközelítést a kereszténység írja le, amelynek „tudatosítását”, hirdetését Jézus Krisztus szolgálóleánya nagy elánal, hála Istennek, közmegebecsüléssel övezve végzi.

A tudomány felsőfokon fejezetünkben pedig prof. dr. Hamza Gábor akadémikus, prof. dr. Máthé Gábor, prof. dr. Török Gábor, prof. dr. Bukovics István, prof. dr. Samu Mihály egyetemi tanárok írásait morzsolgathatják, illetve Bódi Stefánia és Tóth Zoltán József alkotmányjogászok, Gereben Ágnes kutatóprofesszor értékes tudományos munkáiból kaphatnak ízelítőt.

És hogy visszatérően a fiatalabb generációnak is helyet adjunk, a Nemzeti Közszerzői Egyetem Közigazgatás-tudományi Kar és a Pécsi Tudo-

mányegyetem Állam- és Jogtudományi Kar tehetséges hallgatóinak dolgozatai ékesítik mostani számunkat.

Sokasodnak tehát azok a tudományos művek, amelyek az elmúlt időszak regnáló polgári kormányzásának alapjául szolgálhatnak.⁴ E cél vezérelte mostani számunk összeállítását is. Tudományos igényességgel megálmodni, bemutatni, majd kipróbálni és eredményeiről beszámolni az újnak, a jónak, és mindannak, ami nemzetünk javát szolgálja.

Érdeemes unortodox, vagyis az elmúlt negyven évvel összevetve nem hagyományos szemléletű dolgozatokat, könyveket olvasni!

Prof. dr. Lentner Csaba
egyetemi tanár, főszerkesztő

JEGYZETEK

- ¹ Nemeskéri Kiss Kálmánné (1892–1973). Gróf Nemeskéri Kiss Miklós (1820–1902) az 1848/49-es, majd a Garibaldi vezette olasz szabadságharc tábornokának, a francia Becsületrend lovagjának tágabb és szűkebb, időben távolabbi és közelebbi családi környezetében az 1848–49-es szabadságharcot követő jó másfél évszázada állandósuló jelenséggé vált az örökös kapaszkodás a megmaradásért, a birtokvesztések, az eladósodás, a belső és a külső emigráció ellenében, illetve ellenére. Különösen az elbukott szabadságharcokat, háborúkat, nemzeti önállósodási törekvéseket követő megtorlások idején.
- ² Értem alatta, hogy amikor a birtok már nem tudott megélhetést adni a családnak, a részben (part time farming gazdálkodás mellett), majd teljes mértékben lesüllyedő földbirtokos állami hivatal vagy katonatiszti pálya felé kellett orientálódjon. A világháborúkat megelőző időkben a mezőgazdasági birtokaikkal süllyedő dzsentri fiúk utolsó reménye a katonatiszti pálya maradt. A korábbi státushoz mért deklasszálódás, sőt, 1947 után a direkt pártállami eszközökkel történő státusrombolás jellemezte az egykori vezető arisztokrata osztály helyzetét.
- ³ EDP = Excessive Deficit Procedure, vagyis túlzottdeficit-eljárás. Magyarország 2004-től, ahogy belépett az Európai Unióba, túlzottdeficit-eljárás alá került. A leghosszabb ideig, 9 éven át ült úgymond az európai szegyenpadon.
- ⁴ Lapszámunk kiadásakor látott napvilágot az unortodox gazdasági kormányzás tudományos rendszertanát leíró újabb könyvem. Lentner Csaba: *Közpénzügyek és Államháztartástan*. Nemzeti Közszerkesztési és Tankönyvkiadó, 2013, 341 oldal. www.nktk.hu